

חנוכה חג שמן הזית הישראלי

חנוכה – חג שמן הזית הישראלי

חנוכה – חג המסיק

לקראת חג החנוכה יש להרחיב בנושא החג ולהדגיש את השימוש המסורתי בשמן זית וחשיבותו הגדולה לאוכלוסייה שישבה בארץ.

בעת העתיקה במהלך המסיק, בחורף בחודש דצמבר, חגגו היהודים את חג המסיק, שהוא חג שמן הזית - חנוכה.

כמו למרבית חגי ישראל: חג האסיף - סוכות, וחג הקציר - שבועות, גם לחנוכה הקשר חקלאי מסורתי. החג נחגג בתיאום מושלם עם סיום המסיק ועצירת שמן הזית. חג המסיק מציין כי לשמן הזית היה מעמד מיוחד, והוא נזכר בתורה פעמים רבות. האזכור החשוב ביותר של שמן הזית במקרא הוא כאחד משבעת המינים שנתברכה בהם הארץ "ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח, ח). באמצעותו נמשחו מלכים למלוכה וכהנים לעבודת הקודש, שמן הזית נתן את האור בלילות החשוכים, ושמן לבישול לכל השנה. ליושבי הארץ בעת העתיקה השמן סימל שפע וטוהר, והיה חשוב ומרכזי בחיי היום יום.

כתוב במקורות- "כל השמנים כולם יפים לנר חנוכה ושמן זית - מן המובחר" (מנחות ט, ג).

לאחר חורבן בית המקדש כשיצא עם ישראל לגולה, לא יכלו בני ישראל לשמור על מסורת המסיק וסיפור החג הוסב מחג חקלאי לחג ניצחון ישראל על היוונים.

בסיפור החנוכה, חיפשו המכבים בבית המקדש, שמן טהור להדליק בו את המנורה לבסוף מצאו פך שמן זעיר, השמן היה אמור להספיק ליום אחד, ובאורח פלא התמלא הכד שוב ושוב במשך 8 ימים עד שעלה בידי המכבים לקבל שמן טהור חדש לבית המקדש.

אותו כד קטן המלא בשמן זית מסמל את מאבק היהודים לשמירה על דתם ותרבותם וסירובם להתערב בתרבויות אחרות כפי שהשמן איננו מתערבב עם נוזלים אחרים. רשום במקורות: "שכל המשקין התערבבו אלו עם אלו והשמן אין מתערבב עמהם"

עם תקומת הציונות החדשה, יישוב הארץ והתפתחות החקלאות, חנוכה שוב הולך ונקשר לחגיגות סיום המסיק והקשר העמוק לשמן הזית כפי שהיה במקור.

